

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มบุคคลสังคมที่ถูกมองว่าขาดความรู้เท่าทัน และยังไม่พร้อมด้วยประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต และมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในระดับที่ด้อยกว่าผู้ใหญ่ การเรียนรู้และการอบรมปลูกฝังจากผู้ใหญ่รอบข้าง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้เติบโตขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และความประพฤติ เพื่อที่จะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดี อันจะช่วยนำพาสังคมและพัฒนาประเทศชาติไปสู่ความรุ่งเรืองต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กและเยาวชนในวันนี้ คืออนาคตของประเทศชาติ”

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ คือการมีประชากรเป็นคนดี คนเก่ง และฉลาด รวมทั้งให้โอกาสคนเหล่านี้ได้ทำงานและสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระ แต่ยังมีเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งสร้างปัญหาให้สังคม ดังที่เป็นข่าว เช่น การขับขีรถจักรยานยนต์แข่งกัน หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “รถซิ่ง” จนเป็นที่มาของคำว่า “เด็กแว้น” “เด็กสก๊อย” และแก๊งค์ต่าง ๆ ที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท นอกจากนี้ยังมีข่าวการจับกุมยาเสพติดรายใหญ่ ๆ และรายย่อย เช่น ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน ผิ่น และใบกระท่อม ซึ่งผู้ต้องหาบางคนยังอยู่ในวัยเด็กและเยาวชน ส่งผลให้ความรู้สึกของประชาชน หรือชาวบ้านทั่วไปหวั่นเกรงต่อปัญหาสังคม ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศที่จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ รัฐต้องสูญเสียเงินงบประมาณแผ่นดินไปสำหรับดูแลเยียวยาคนกลุ่มนี้ในแต่ละปีจำนวนมาก มีคำกล่าวของนักเขียนที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่ง คือ คุณคำสิงห์ ศรีนอก ให้สัมภาษณ์กับหนังสือฉบับหนึ่งว่า พ่อแม่ในยุคปัจจุบันสามารถเลี้ยงลูกให้รอดพ้นจากยาเสพติดและโรคเอดส์ได้ ถือว่าได้ทำหน้าที่พ่อแม่ที่สมบูรณ์แล้ว ย่อมแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ที่รุนแรงของปัญหาหายาเสพติดได้ (โรงพยาบาลรัฐญารักษ์. 2544 : 44)

ในสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมิได้จำกัดอยู่ในขอบเขตของการกระทำความผิดทางศีลธรรมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ได้ก้าวล้ำถึงขั้นการกระทำความผิดกฎหมายบ้านเมือง จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ถึง 2550 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ คือ 29,915 33,308 36,080 48,218 และ 51,128 คดี ตามลำดับ โดยเฉพาะคดียาเสพติดให้โทษ มีสถิติเรียงลำดับดังนี้ คือ 5,897 คดี 5,310 คดี 6,542 คดี 8,803 คดี และ 10,279 คดี ตามลำดับจากสถิติดังกล่าวแสดงถึงสภาพปัญหาสังคมของประเทศในปัจจุบัน ปัญหาการแพร่ระบาดของ

ยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นทั้งเป็นผู้เสพและผู้จำหน่าย อันเป็นที่มาของปัญหาอาชญากรรม ซึ่งนโยบายของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย เกี่ยวกับด้านสังคมและคุณภาพชีวิต รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ การมีสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต และประชาชนมีความสุข

รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะป้องกัน และปราบปราม ดูแลแก้ไขปัญหาดังกล่าวตลอดมา ดังจะเห็นได้จากการที่มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ซึ่งมีหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรม ที่ดูแลรับผิดชอบเฉพาะด้านคดีเด็กและเยาวชน โดยจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2495 โดยมีที่ทำการชั่วคราวที่อาคารศาลแขวงพระนครใต้ (เดิม) ตำบลตลาดน้อย อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร ต่อมาสร้างอาคารถาวรขึ้นที่ดินราชพัสดุ ใกล้ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ถนนราชินี จังหวัดพระนคร (กรุงเทพมหานคร) การเปิดทำการศาลคดีเด็กและเยาวชน นับเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องเหมาะสม โดยแยกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งกฎหมายได้บัญญัติให้มีการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิต และสภาพแวดล้อมที่พ่วงไปพร้อมกับการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้ทราบสาเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้วจึงจะใช้มาตรการแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล ต่อมากระทรวงยุติธรรม ได้เสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว และเห็นว่าครอบครัวมีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2535

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 275 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลที่เป็นอิสระจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ขึ้น มีผลให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของศาลเยาวชนและครอบครัว มาสังกัดกระทรวงยุติธรรม และในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม มีผลทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยมีอำนาจ หน้าที่และการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วน

ราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. 2550 : ออนไลน์)

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ยังมีแนวความคิดว่าการแก้ปัญหาลูกเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะดำเนินการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดี ซึ่งในความเป็นจริงของการแก้ปัญหาลูกเด็กและเยาวชนนั้น ครอบครัวและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกับภาครัฐ เพื่อบำบัดฟื้นฟู จะได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากครอบครัว ชุมชนเป็นสถาบันใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด นอกจากนี้ประเทศไทยได้ร่วมลงนามกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากล อนุสนธิสัญญาต่าง ๆ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1924 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ดังนั้นในการปฏิบัติงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงดำเนินการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและชุมชน โดยใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การหันเหคือออกจากกระบวนการยุติธรรมและมาตรการอื่น ๆ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 51 กำหนดสิทธิการได้รับสวัสดิการจากรัฐว่า เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ จากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม รวมทั้งมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนา ด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การแทรกแซงและการจำกัดสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อสงวนและรักษาไว้ซึ่งสถานะของครอบครัวหรือประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้น เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. 2550 : 23)

นอกจากนี้ พลังอำนาจแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ วิฤติเศรษฐกิจทั่วโลกและการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ ยากที่ทุกสังคมจะอยู่นิ่งเฉย โดยไม่ปรับตัวรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในบริบทใหม่ ได้ตระหนักต่อสถานการณ์สังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงได้กำหนด กลยุทธ์การทำงาน ซึ่งมีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมทั้งพัฒนารูปแบบวิธีการทำงานให้หลากหลายและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น กล่าวคือ

1. เปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง ด้วยการคิดค้น และนำมาตรการการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำผิดที่เหมาะสมและหลากหลาย มาใช้ในการบำบัดแก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่งเสริมการให้ประชาชนและชุมชนได้เข้ามามี

ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งผลักดันให้พ้นจากระบบเร็วกว่ากำหนด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ นับเป็นการคืนคนดีสู่สังคม

2. รวมพลังแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืน ด้วยการทำงานในลักษณะองค์รวมและบูรณาการระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว และชุมชน โดยเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อการเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

3. เสริมสร้างสมรรถภาพในการบริหารองค์กรด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้วยการมุ่งมั่นปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ มีเป้าหมายในการดำเนินงาน และยึดถือประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ

ภารกิจดังกล่าวในระดับจังหวัด จะเป็นภารกิจของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พระนครศรีอยุธยา ที่จะต้อง บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนา และสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้สามารถเลิกยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษ สามารถกลับสู่ครอบครัว เป็นที่ยอมรับของสังคม และชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวเบื้องต้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องพิจารณากำหนดใช้แผนการดำเนินงานของหน่วยงานที่มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ตามยุทธศาสตร์ระดับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ดำเนินงานการตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ เพื่อมุ่งเน้นบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่หลงกระทำผิด ให้กลับตนเป็นคนดี ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก เด็กและเยาวชน จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ใช้คู่มือการปฏิบัติงานชุมชนบำบัด ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จัดกิจกรรมแบบชุมชนบำบัด ให้แก่เด็กและเยาวชนในความดูแลตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา วิธีการกิจกรรมชุมชนบำบัด เป็นแนวปรัชญาที่มุ่งความพยายามที่จะเปลี่ยนเจตคติไปสู่การมีชีวิตที่ดีขึ้น และยืนอยู่บนพื้นฐานหลักการของมนุษย์ในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยการผูกพันห่วงใย และรับผิดชอบซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นวิธีการทางด้านมนุษยศาสตร์

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหาร จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยาซึ่งได้ดำเนินงานตาม มิติซึ่งประกอบด้วย ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติ

ราชการ ด้านการพัฒนาองค์กร และด้านกิจกรรมชุมชนบำบัด ตลอดจนปัญหา อุปสรรค เพื่อให้สามารถปฏิบัติราชการได้ตามเป้าหมายตามความคิดเห็นของบุคลากร รวมทั้งสำรวจความถึงระดับความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนบำบัดของศูนย์ฝึก และอบรมเด็ก และเยาวชนพระนครศรีอยุธยา และความคิดเห็นผู้ปกครองเด็กและเยาวชนต่อการดำเนินงานการให้บริการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนา และปรับปรุงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

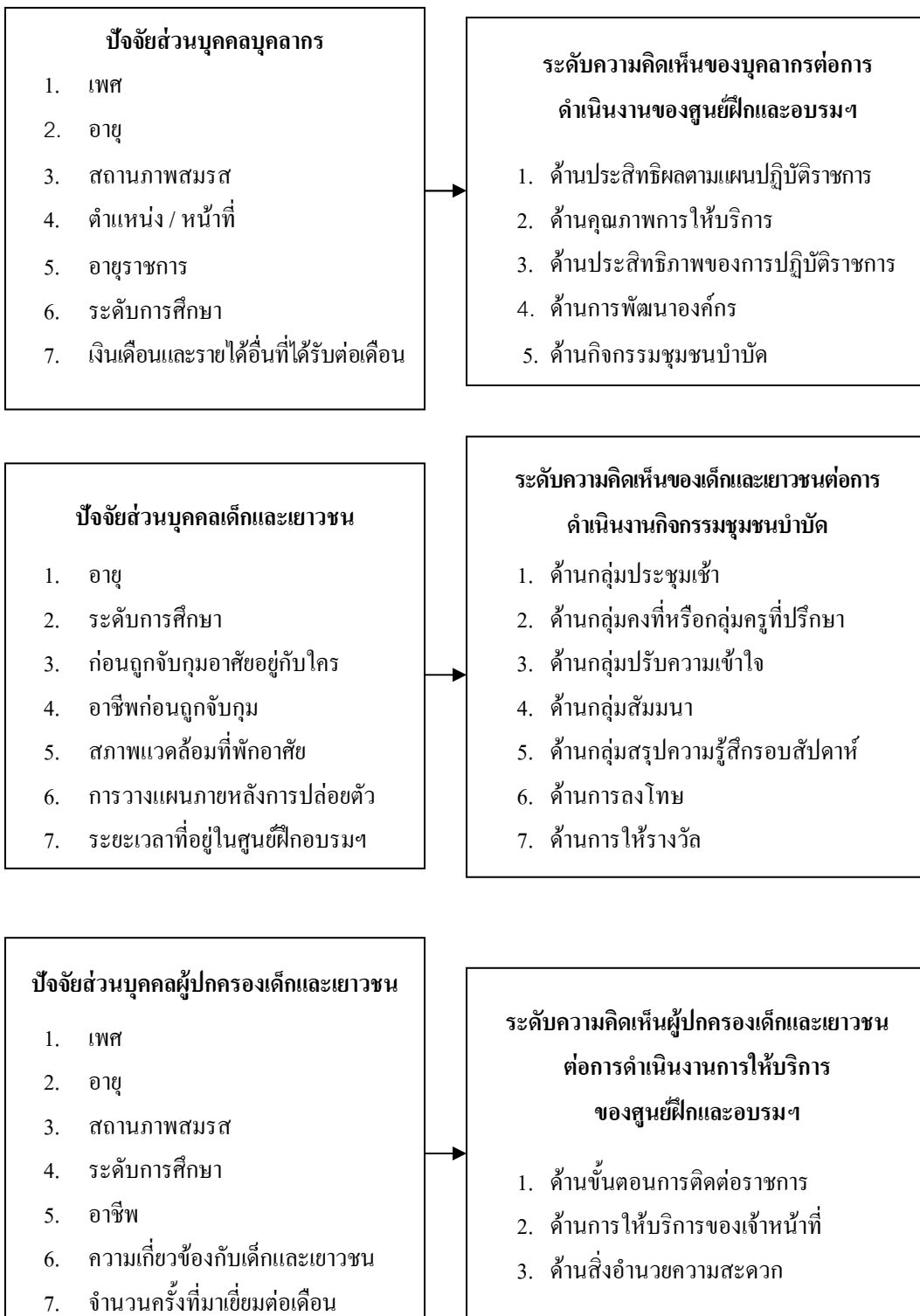
1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ ด้านการพัฒนาองค์กร และด้านกิจกรรมชุมชนบำบัด
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนบำบัด
3. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนต่อการดำเนินงานการให้บริการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนบำบัดของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
5. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนต่อการดำเนินงานการให้บริการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
6. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากร เด็กและเยาวชน และผู้ปกครองเด็กและเยาวชนต่อการดำเนินงานศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา โดยการสนทนากลุ่ม

กรอบแนวคิดการวิจัย

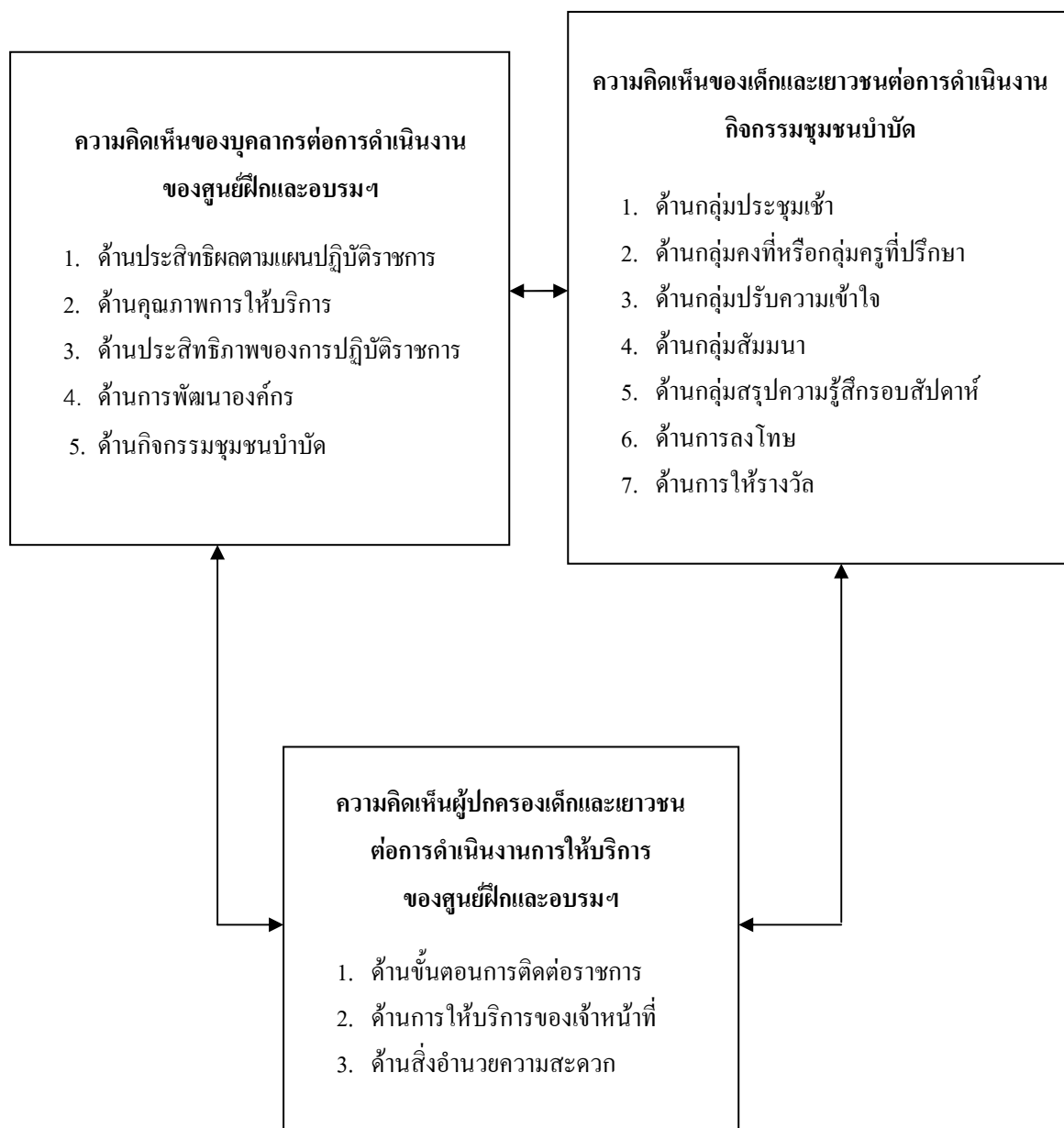
การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอร์ชเบิร์ก ทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1 และภาพประกอบ 2

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยโดยการสนทนากลุ่ม

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านกิจกรรมชุมชนบำบัดของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการให้บริการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

- 1.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พระนครศรีอยุธยา ได้แก่

1.1.1.1 เพศ

1.1.1.2 อายุ

1.1.1.3 สถานภาพสมรส

1.1.1.4 ตำแหน่ง / หน้าที่

1.1.1.5 อายุราชการ

1.1.1.6 ระดับการศึกษา

1.1.1.7 เงินเดือนและรายได้อื่นที่ได้รับต่อเดือน

- 1.1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน ได้แก่

1.1.2.1 อายุ

1.1.2.2 ระดับการศึกษา

1.1.2.3 ก่อนถูกจับกุมอาศัยอยู่กับใคร

1.1.2.4 อาชีพก่อนถูกจับกุม

1.1.2.5 สภาพแวดล้อมที่พักอาศัย

1.1.2.6 การวางแผนภายหลังปล่อยตัว

1.1.2.7 ระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรม ฯ

1.1.3 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองเด็กและเยาวชน ได้แก่

- 1.1.3.1 เพศ
- 1.1.3.2 อายุ
- 1.1.3.3 สถานภาพสมรส
- 1.1.3.4 ระดับการศึกษา
- 1.1.3.5 อาชีพ
- 1.1.3.6 ความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน
- 1.1.3.7 จำนวนครั้งที่มาเยี่ยมต่อเดือน

1.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

1.2.1 ระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ได้แก่

- 1.2.1.1 ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ
- 1.2.1.2 ด้านคุณภาพการให้บริการ
- 1.2.1.3 ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ
- 1.2.1.4 ด้านการพัฒนาองค์กร
- 1.2.1.5 ด้านกิจกรรมชุมชนบำบัด

1.2.2 ระดับความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน ต่อการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนบำบัดของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ได้แก่

- 1.2.2.1 ด้านกลุ่มประหุมเข้า
- 1.2.2.2 ด้านกลุ่มคงที่หรือกลุ่มครูที่ปรึกษา
- 1.2.2.3 ด้านกลุ่มปรับความเข้าใจ
- 1.2.2.4 ด้านกลุ่มสัมมนา
- 1.2.2.5 ด้านกลุ่มสรุปความรู้สึกรอบสัปดาห์
- 1.2.2.6 ด้านการลงโทษ
- 1.2.2.7 ด้านการให้รางวัล

1.2.3 ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กและเยาวชน ต่อการดำเนินงานการให้บริการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ได้แก่

- 1.2.3.1 ด้านขั้นตอนการติดต่อราชการ
- 1.2.3.2 ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่
- 1.2.3.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

2. ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้ประชากรในการวิจัย 3 กลุ่ม 2 ตอน ได้แก่

2.1 ตอนที่ 1 เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามบุคลากรของศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนพระนครศรีอยุธยา จำนวน 39 คน เด็กและเยาวชนที่ฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนพระนครศรีอยุธยา จำนวน 81 คน และผู้ปกครองที่มาเยี่ยมเด็กและเยาวชนใน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา จำนวน 81 คน รวม 201 คน

2.2 ตอนที่ 2 เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมี ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา โดยสุ่มแบบเจาะจงจากบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการทำกลุ่มกิจกรรมชุมชนบำบัด จำนวน 10 คน เด็กและเยาวชนที่ฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา โดยสุ่มแบบ เจาะจงจากเด็กและเยาวชนที่ฝึกอบรมอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 20 คน และผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ฝึกอบรมอยู่ที่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา โดยสุ่มแบบเจาะจงจากผู้ปกครองของเด็กและ เยาวชนที่ฝึกอบรมอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่/สถานที่ ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2 เดือน คือ เดือนกรกฎาคม – เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552 และ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันพฤหัสบดีที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2552

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากร เด็กและเยาวชน ผู้ปกครองเด็กและ เยาวชน และนำผลการวิจัยเสนอผู้บริหารศูนย์ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาต่อไป

2. เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานตามตัวชี้วัดคุณภาพ ของการทำงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนา ปรับปรุง และนำไปประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงานของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

อันจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารระดับสูงใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทางในการวางนโยบายต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็ก หมายถึง บุคคลที่ฝึกอบรมอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่ฝึกอบรมอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุ 14 ปีขึ้นไป

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชน หมายถึง บุคคลที่เป็นญาติของเด็กและเยาวชนที่มาเยี่ยมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา โดยอาจจะเกี่ยวข้องเป็น บิดา มารดา สามีนี ภรรยา พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ในช่วงเวลาที่ทำการวิจัย

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา หมายถึง หน่วยงานส่วนกลางระดับกอง ที่ตั้งอยู่ภูมิภาค สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม มีภารกิจในการฝึกและอบรม เพื่อบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และสงเคราะห์ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ที่ศาลเยาวชนและครอบครัว มีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้รับการฝึกและอบรมตามระยะเวลาที่กำหนด เด็กและเยาวชนจะได้รับการศึกษาทั้งสายสามัญ และวิชาชีพ ตลอดจนกิจกรรมด้วยวิธีการชุมชนบำบัด และกิจกรรมอื่นๆ ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กระบวนการความคิดไปในทางที่เหมาะสม ซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเป็นศูนย์ฝึกและอบรม ฯ ในการศึกษารุ่นนี้

ความคิดเห็นของบุคลากร หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของบุคลากรที่ทำงานในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ ด้านการพัฒนองค์กร และด้านกิจกรรมชุมชนบำบัด

ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนที่ฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยาเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนบำบัดของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กและเยาวชน หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ฝึกอบรมอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ต่อการดำเนินงานการให้บริการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ด้านขั้นตอนการติดต่อราชการ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติราชการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พระนครศรีอยุธยา ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ ด้านการพัฒนาองค์กร และด้านการดำเนินกิจกรรมชุมชน บำบัด ตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การดำเนินงานกิจกรรมชุมชนบำบัด หมายถึง การปฏิบัติราชการของศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ให้ ดำเนินงานในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนด้วยวิธีชุมชนบำบัด

การดำเนินงานการให้บริการ หมายถึง การปฏิบัติราชการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนพระนครศรีอยุธยา ตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในด้านการ ให้บริการผู้มาติดต่อราชการในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านขั้นตอนการติดต่อราชการ ด้านการให้บริการ ของเจ้าหน้าที่ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ หมายถึง ผลสำเร็จของการปฏิบัติราชการตาม แผนงานโครงการ ที่ลงนามตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ เช่น มีการดำเนินงานตามแผนการ บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู มีการนำเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟู และพัฒนาความประพฤติ เด็กและเยาวชนเป็นรูปธรรม เป็นต้น

ด้านคุณภาพการให้บริการ หมายถึง การให้บริการที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การปฏิบัติ ราชการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา เช่น มีการสำรวจความพึงพอใจ ของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่มาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ มีกระบวนการให้บริการจุดเดียว เบ็ดเสร็จ

ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ หมายถึง การทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่าง ประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุดโดยที่ผู้บริหารศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ใช้ความสามารถในการกระทำการต่าง ๆ ในองค์กรให้บังเกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนด ให้เกิด ผลประโยชน์แก่หน่วยงานหรือองค์กร ให้ได้รับประโยชน์สูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตามแผนงาน เช่น มีการทำแผนติดตามหลังปล่อย ไปทดลองปฏิบัติ และติดตามอย่างจริงจัง มีแนวทางในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่เป็นรูปธรรม

ด้านการพัฒนาองค์กร หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ก็ตาม ที่เกี่ยวกับการพัฒนา บุคลากรในองค์กรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรในภาพรวม เช่น มีการวางแผนการพัฒนางาน พัฒนาคณะได้อย่างชัดเจน ผู้บริหารศูนย์ฝึกและอบรมฯให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรของ หน่วยงาน เป็นต้น

ด้านขั้นตอนการติดต่อราชการ หมายถึง การจัดให้มีการบริการเป็นไปขั้นตอนของการมารับบริการ เช่น การกำหนดวัน เวลาให้ผู้ปกครองมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่และเยี่ยมเด็กและเยาวชน การจัดให้มีบริการแบบเบ็ดเสร็จในจุดเดียวเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการรับบริการ เป็นต้น

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ หมายถึง การให้บริการผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่มาติดต่อราชการในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา เช่น ความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่

การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One stop service) หมายถึง การให้บริการผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่มาติดต่อราชการในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยามีกระบวนการให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ เช่น มีบริการสอบถาม บริการผู้ไม่รู้หนังสือ บริการรับ – ส่งเอกสารรวมในที่เดียวกัน

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยาจัดไว้สำหรับผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่เข้ามาติดต่อราชการ เช่น สถานที่ให้บริการ มีที่นั่งอย่างเพียงพอ ความสะดวก สบายของสถานที่ที่ให้บริการ เป็นต้น

กิจกรรมชุมชนบำบัด (Therapeutic community) เรียกย่อ ๆ ว่า TC คือ วิธีการแก้ไขปัญหาคาการกระทำผิดของผู้ที่มีความอ่อนแอทางด้านจิตใจ หรือ ผู้ป่วยในด้านจิตใจ ที่ทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยานำมาใช้ในการบำบัดเด็กและเยาวชน เช่น ผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนเยาวชนที่มีความประพฤติเสีย โดยการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ป่วยให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้โดยปกติสุข ด้วยวิธีการทำ กลุ่มบำบัด (Group Therapy) เพื่อจัดการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยใช้กระบวนการของชุมชนบำบัด จะเน้นในเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้มีการแก้ไขปัญห โดยไม่ใช้ยาเสพติดในระยะเวลาในการบำบัดรักษา ให้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าทางสังคมสามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขซึ่งมีกิจกรรมในการบำบัด เช่น กลุ่มประชุมเช้า กลุ่มคงที่หรือกลุ่มครูที่ปรึกษา กลุ่มสัมมนา กลุ่มสรุปความรู้สึกรอบสัปดาห์ เป็นต้น

กลุ่มประชุมเช้า หมายถึง กลุ่มของการเริ่มต้นกิจกรรมวันใหม่ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในชุมชนบำบัด เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้สึกถึงการอยู่ร่วมกัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการทำกลุ่มคือ เป็นการแจ้งข่าวหรือกำหนดการต่าง ๆ แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน แสดงความห่วงใยซึ่งกันและกัน การตักเตือน ชี้แนะแนวทางเพื่อฝึกการยอมรับและการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมตนเอง ทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ต้องปรับปรุงเพื่อสะท้อนให้สมาชิกทราบ และเป็นการฝึกการกล้าแสดงออก ฝึกให้มีความซื่อสัตย์

กลุ่มคงที่หรือกลุ่มครูที่ปรึกษา หมายถึง กลุ่มที่เด็กและเยาวชนจะต้องอยู่จนครบ โปรแกรมการบำบัดรักษา เป็นกิจกรรมในการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนบำบัดของทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่พูดถึงปัญหาความคับข้องใจ และครูที่ปรึกษาก็มีการให้คำแนะนำรวมทั้งเด็กและเยาวชนในกลุ่มก็ร่วมกันแก้ปัญหาและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็นการทำให้เด็กและเยาวชนได้มีการระบายความคับข้องใจที่เขามีอยู่ และครูที่ปรึกษาก็จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน

กลุ่มปรับความเข้าใจ หมายถึง เป็นกระบวนการลดความตึงเครียด เนื่องจากการใช้ชีวิตประจำวันในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในชุมชนบำบัด เด็กและเยาวชนย่อมมีความโกรธ ไม่พอใจ เสียใจ ห่วงใย ซึ่งกลุ่มปรับความเข้าใจนี้ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถจัดการกับความรู้สึกตัวเองได้อย่างเหมาะสม และทำให้เด็กและเยาวชน เกิดความเข้าใจและปรับความเข้าใจจะฝึกให้เกิดการยอมรับความจริงและข้อบกพร่องของตนเองได้ ทำให้เด็กและเยาวชนลดความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจ ระหว่างสมาชิกด้วยกันโดยไม่คิดค้างอยู่ในใจอีกต่อไป

กลุ่มสัมมนา หมายถึง กลุ่มที่ฝึกทักษะการดำเนินชีวิตร่วมกันในศูนย์ฝึกและอบรมฯ เพื่อการเตรียมตัวดำเนินชีวิตในสังคมภายนอก และกลุ่มนี้จะช่วยให้เด็กและเยาวชนรู้จักคิดและค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

กลุ่มสรุปความรู้สึกรอบสัปดาห์ หมายถึง กลุ่มที่ให้เด็กและเยาวชนแสดงความรู้สึกและข้อเสนอแนะจากการทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมาในรอบ 7 วัน ว่ามีอะไรบ้าง และเป็นการฝึกให้เด็กและเยาวชนมีการช่วยกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบหนึ่งสัปดาห์

การลงโทษ หมายถึง การทำโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎระเบียบของทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการลงโทษนั้นจะเป็นไปตามความหนักเบาของความผิด เช่น การแจ้งความผิดให้เยาวชนผู้นั้นรับทราบ การตักเตือนเบื้องต้น DEAL WITH (D/W) การพูดตักเตือนระดับที่รุนแรงขึ้น (Talking to) ตามลำดับ

การให้รางวัล หมายถึง การให้รางวัลเด็กและเยาวชนในกรณีต่าง ๆ เช่น ให้คำชมเชยเมื่อมีการทำความดี หรือการให้รางวัลที่เป็นของ เช่น การให้สมุด ปากกา ดินสอ ในโอกาสต่าง ๆ